

شماره ردیف ۹۱۹
شماره موضوعی ۶۱-تاریخ
۱۳۹۰-۹۲

www.ketab.ir

تاریخ تحلیلی اسلام: از عصر جاهلی تا عصر عاشورا

● مؤلف: جواد سلیمانی

● ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

● چاپ: نگارش

● نوبت و تاریخ چاپ: ششم، بهار ۹۸

● شمارگان: ۵۰۰

● قیمت: ۴۴۰۰۰ تومان

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهداء کوی ممتاز، پلاک ۲۸

● تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶

● شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیری جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲

● تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱

● شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

● تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

فهرست مطالب

۱۱	مقدمهٔ معاونت پژوهش
۱۵	پیشگفتار
۱۹	مباحث مقدماتی
۱۹	انواع پژوهش در تاریخ
۱۹	۱. تاریخ نقلی
۲۲	۲. تاریخ تحلیلی
۲۴	ضرورت تحلیل تاریخ اسلام با تکیه بر تکرار جاهلیت
۲۴	تکرار جاهلیت در صدر اسلام در قرآن و روایات
۲۸	مفهوم جاهلیت
۳۲	عقاید جامعهٔ جاهلی
۳۵	خلاصه

بخش اول: سیر تحول جامعه از پیش از اسلام تا عصر امامت حسین بن علی (ع)

فصل اول: نگاهی به عصر جاهلی

۴۱	۱. انحراف عقیدتی
۴۲	۲. انحطاط نظام ارزشی

۶. تاریخ تحلیلی اسلام (از عصر جاهلی تا عصر عاشورا)

۳. ابتذال اخلاقی ۴۵
۴. ساختار اقتصادی بیمار ۴۶
۵. نظام سیاسی قبیله‌ای ۴۸
۶. ریشه‌های سقوط جامعه جاهلی ۴۹
- خلاصه فصل ۵۲

فصل دوم: عصر بعثت یا انفجار نور

۱. اصلاح انحراف عقیدتی ۵۵
۲. رشد و تعالی نظام ارزشی ۵۷
۳. پیراستن اخلاق جاهلی ۵۹
۴. بهبود نظام اقتصادی ۶۱
۵. دگرگونی بنیادین ساختار سیاسی ۶۴
۶. بیم تولد جاهلیت نو ۶۵
- خلاصه فصل ۶۷

فصل سوم: عصر سه خلیفه نخست یا عهد حرکت به سوی جاهلیت نو

۱. حرکت نظام ارزشی به سوی جاهلیت ۷۲
۲. رشد اخلاق جاهلی ۷۴
۳. عود بیماری‌های اقتصاد جاهلی ۷۵
۴. پیدایش ساختار سیاسی جاهلی ۷۹
۵. ظهور عوامل سقوط جامعه جاهلی ۸۳
- خلاصه فصل ۸۷

فصل چهارم: عصر سفیانیان (مقارن امامت حسن و حسین بن علی علیه السلام) یا عهد استقرار جاهلیت نو

۱. استقرار نظام ارزشی پیش از اسلام ۹۵
۲. استحکام مفاسد اخلاقی دوران جاهلیت ۱۰۰

فهرست مطالب * ۷

۱۰۴.....	۳. حیات دوباره اقتصاد بیمار پیش از بعثت
۱۰۶.....	۴. تجدید اقتدار نظام سیاسی عصر جاهلی
۱۰۸.....	۵. استحکام ریشه‌های سقوط جامعه جاهلی
۱۰۹.....	الف) بروز جهل و کوتاه‌فکری
۱۱۶.....	ب) خفتگی وجدان
۱۱۹.....	خلاصه فصل

بخش دوم: چگونگی رویش و پیامدهای دوباره جاهلیت

فصل اول: چرایی و چگونگی بازگشت جاهلیت

۱۲۷.....	زمینه‌های بازگشت جاهلیت در عصر عاشورا
۱۲۷.....	۱. مخالفت با پیامبر ﷺ در قالب دفاع از حق
۱۳۰.....	۲. ادعای زمینی شدن خلافت
۱۳۱.....	۳. لغزش خواص
۱۴۲.....	۴. رواج تساهل دینی
۱۴۴.....	۵. سیطره خودکامگان
۱۵۵.....	۶. شیوع دنیاگرایی
۱۵۹.....	خلاصه فصل

فصل دوم: پیامدهای تجدید حیات جاهلیت

۱۶۳.....	تمایز جاهلیت کهنه و نو
۱۶۵.....	پیامدهای جاهلیت نو
۱۶۵.....	۱. تغییر و تحریف دین
۱۶۸.....	۲. حذف پیشوایان و پیروان راستین
۱۷۲.....	۳. زوال اسلام حقیقی

۱۷۷ خلاصه فصل

بخش سوم: موضع اهل بیت ❁ در برابر تجدید حیات جاهلیت (۱) (دوران صبر)

فصل اول: موضع حضرت زهرا ❁

۱۸۳ راز فریاد حضرت زهرا ❁

۱۸۵ مهم‌ترین فعالیت‌های مبارزاتی

۱۸۵ ۱. اعلان عدم مشروعیت خلافت ابوبکر

۱۹۱ ۲. اعلان حقانیت حاکمیت علی بن ابی طالب ❁

۱۹۴ ۳. اعلان عدم قداسیت اجماع خواص

۱۹۷ خلاصه فصل

فصل دوم: موضع امیر مؤمنان ❁

۲۰۱ مرحله نخست: دوره سکوت اعتراض آمیز (دوران خلفای اول و دوم و سوم)

۲۰۱ فلسفه سکوت

۲۰۴ ۱. بی‌نمر ماندن قیام

۲۰۵ ۲. نبود یار

۲۰۵ ۳. بیم از دست رفتن باورهای دینی

۲۰۶ ۴. دفع خطر مرتدان

۲۰۷ ۵. خطر حمله رومیان

۲۰۸ مرحله دوم: دوره تلاش برای بازگرداندن ارزش‌های عصر بعثت (دوران حکومت)

۲۰۸ سامان‌دهی اقتصادی

۲۱۰ موانع اساسی سامان‌دهی اقتصادی در حکومت علوی

۲۲۳ نتیجه‌گیری

۲۲۴ مبارزه با تساهل و تسامح در اجرای احکام اسلام

مقدمه معاونت پژوهش

حقیقت اصیل ترین، جاودانه ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صادق چه جانها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئهها و ترفندها که برای محو و مسخ آن نساخته‌اند. چه تلخ واقعی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است و باطل از بین رفتنی و نگونسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وامدار کوشش‌های خالصانه و پایان ناپذیر حقیقت‌جویانی است که در عرصه نظر و عمل کمر همت محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته‌اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیامبران الهی، و به ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیه السلام، برجسته ترین است.

دانشمندان نام‌آور شیعه رسالت خطیر و بی نظیر خویش را بهره‌گیری از عقل و نقل، و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت‌گریز دانسته و در این راه دیده‌ها سوده و جان‌ها فرسوده‌اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از شمار آثار نوشتاری و دیداری و به‌کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در عرصه‌های گوناگون برای سیطره بر جهان می‌کوشند، رسالت حقیقت‌خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به‌ویژه عالمان دین، بس عظیم‌تر و سخت دشوارتر است.